

**Elvis RAŽOV – Carmelo DOTOLO
(ur.)**

Misijsko i evangelizacijsko poslanje Crkve u suvremenom multikulturalnom i multi-konfesionalnom društvu

- Zbornik radova Međunarodnog znanstvenog simpozija Zadar, 25. i 26. svibnja 2017., Teološko-katehetski odjel Sveučilišta u Zadru, Papinsko sveučilište Urbaniana, Zadarska nadbiskupija, Zadar, 2019., 359 str.

Sredinom 2019. godine ugledao je svjetlo dana zbornik radova pod naslovom *Misijsko i evangelizacijsko poslanje Crkve u suvremenom multikulturalnom i multi-konfesionalnom društvu* čiji su urednici Elvis Ražov i Carmelo Dotolo. Riječ je o zborniku s Međunarodnoga znanstvenoga simpozija održanoga 25. i 26. svibnja 2017. godine u Zadru prigodom 25. obljetnice teološko-katehetskoga studija u Zadru u organizaciji Teološko-katehetskoga odjela Sveučilišta u Zadru, Fakulteta misiologije Papinskoga sveučilišta Urbaniana u Rimu i Zadarske nadbiskupije.

Zbornik radova s ovoga Međunarodnoga znanstvenoga simpozija na znanstven i stručan način, primjenjujući znanstvenu metodologiju, donosi 21 iznimno važan rad čije su teme objedinjene u jednoj sržnoj i nosivoj temi koja se tiče misijskoga i evangelizacijskoga poslanja Crkve u suvremenom multikulturalnom i multikonfesionalnom društvu. Pitanje misijskoga poslanja Crkve i evangelizacije

aktualno je teološko i pastoralno pitanje u svakom periodu Crkve, što pokazuje i niz članaka na hrvatskom, talijanskom i engleskom jeziku u ovom zborniku. Vrijednost ovoga zbornika nalazi se u člancima koji jasno i precizno obrađuju različite dimenzije (nove) evangelizacije i misijskog poslanja Crkve: mistagošku, međureligijsku, socijalnu te evangelizaciju u svijetu masovnih medija. Zbornik očituje svoju znanstvenu i stručnu relevantnost, među ostalim i zbog toga što donosi originalne teme koje se tiču misijskoga poslanja Crkve na različitim kontinentima – u Europi, Africi, Aziji i Latinskoj Americi. Time možemo reći da je ovaj zbornik kontekstualan barem pod dvama vidovima: disciplinarno i geografski.

Radovi u zborniku bave se aktualnim i u cjelini relevantnim temama za teologiju, Crkvu, religiju i društvo. Teme svih radova u zborniku prikladno su postavljene i razvijene, pregledne, jasne i logički povezane. Jednako tako svi su radovi doručeni metodološki, sadržajno, strukturno, stilski i jezično. Iz radova je moguće iščitati nova saznanja i osobni stil te promišljanja pojedinih autora. Svaki rad u zborniku ima sažetak koji je primjeren svomu sadržaju te donosi zaključna promišljanja. Svi radovi, iako zasebni, čine homogenu cjelinu zbornika.

S obzirom na sadržaj i teme u ovome zborniku vidljivo je kako se njime na osobit način pokušava aktualizirati evandeosku poruku te ju utkati u na-

čin života u različitim kontekstima te priopćiti iskustva vjere, nade i ljubavi u odgovoru na temeljna životna pitanja drugim vjernicima, kao i onima koji religiozno iskustvo smatraju perifernim ili indiferentnim u izgrađivanju životnoga smisla.

U 21 radu nakon Predgovora mons. Želimira Puljića, zadarskoga nadbiskupa, Giuseppe Biancardi otvara zbornik radom naslovljenim *La conversione missionaria della catechesi tra ieri e oggi, in Europa* predstavljajući koncept »misijske kateheze« koja je nezaobilazna u zemljama u kojima se dogodila ili se još uvijek događa dekristijanizacija. Matthew Kwasi Gymfi, biskup Sunyanija u zapadnoj Africi, u članku naslovljenom *Missionary and evangelizing activities of the Church in Africa* bavi se pitanjem misijske i evangelizacijske djelatnosti u Africi donoseći prikladne povijesne uvide u misijski proces, oslanjajući se na niz dokumenata crkvenoga učiteljstva i relevantnih teologa, kao i na osobno iskustvo. Arkadiusz Krasicki tematizira imperativ misijskoga naloga u radu pod naslovom *Misijski nalog uskrsloga (Mt 28, 16-20) u svjetlu izabranja, poziva i poslanja apostola*. Držimo da je ovaj zbornik tematski i sustavno dobro posložen, među ostalim, i zato što nakon biblijskoga govora o misijskom poslanju iz prethodnoga članka slijedi rad Ivana Bodrožića koji promišlja o misijskom djelovanju u apostolskom i otačkom vremenu. Rad nosi naslov *Razumijevanje misijskog djelovanja Crkve od apostolskog i otačkog vremena*. Hvale

je vrijedan i rad koji promišlja misijsko i evangelizacijsko poslanje Crkve među Hrvatima, o čemu piše Zdenko Dundović u članku *Sveta braća Ćiril i Metod (apostoli Slavena) i misijsko djelovanje Crkve među Hrvatima*, kao i rad Jadranke Garmaz naslovljen *Postkoncilski poticaji misijskom i evangelizacijskom djelovanju Crkve*.

Jedan od značajnih doprinosa ovoga zbornika ogleda se i u njegovoj međureligijskoj dimenziji za koju su se pobrinuli Tomislav Mlakić i Vikica Vujica u radu *Izazov islama za misijsko i evangelizacijsko djelovanje Crkve*, gdje autori vide islam kao izazov koji pomaže zapadnom kršćanstvu da se suoči s vjerskim indiferentizmom i sekularizmom. Vrlo važna tema misijskoga poslanja Crkve i evangelizacije jest njihova socijalna dimenzija koju su tematizirale Ana Thea Filipović i Antonia Dokoza oslanjajući se na apostolsku pobudnicu *Evangelii gaudium*. Naslov njihova rada jest *Socijalna dimenzija evangelizacije prema apostolskoj pobudnici Evangelii gaudium*. Jedan od urednika ovog zbornika, talijanski teolog Carmelo Dotolo, dekan Fakulteta misiolgije na Papinskom sveučilištu Urbaniana u Rimu, u svome članku naslovljenom *Missione ed evangelizzazione: tracce di un cammino dal Vaticano II alla Evangelii Gaudium*, nastavlja promišljati o etapama misijskoga i evangelizacijskoga poslanja Crkve podcrtavajući važnost odgovarajućih stilova, metoda i jezika kadrih učiniti evanđelje novom stvarnošću koja je

sposobna ponovno dati značenje kršćanskoj tradiciji.

Jedna od dimenzija evangelizacije jest i njezina mistagoška dimenzija, o čemu promišlja Ivica Pažin u svome članku *Mistagoška dimenzija nove evangelizacije*. Zbornik donosi rad i o nekim preduvjetima misijskoga djelovanja, koje autor članka Elvis Ražov vidi u inkulturaciji i interkulturaciji. Njegov rad naslovljen je *Inkulturracija i interkulturacija kao preduvjeti valjanog misijskog djelovanja Crkve*. Na tu temu naslanja se i rad Marijane Mohorić *Misijska dimenzija kateheze u Hrvatskoj* te članak Klare Čavar *Vjernici laici i nova evangelizacija*. Posebnost ovoga zbornika sastoji se i u tome što tematizira pitanje misijskoga poslanja Crkve i evangelizacije na različitim kontinentima. Nakon afričkoga iskustva slijedi pogled u misijsko i evangelizacijsko iskustvo poslanja Crkve u Aziji u članku naslovljenom *Missionary and evangelical service of the Church in the far east – China (from the 19th to present)* čiji je autor Zbigniew Wesolowski. Tragom kontinentalnih iskustava u misijskoj i evangelizacijskoj djelatnosti Crkve nastavlja i članak Maria Oscara Llanosa pod naslovom *José Gabriel del Rosario Brochero, primo santo Argentino, pioniere della nuova evangelizzazione in America Latina*.

Teme posvećene evangelizaciji i sekularnom i postsekularnom društvu nastavljaju se člancima Stipe Tadića i Vine Mihaljevića pod naslovom *Postsekularno društvo i religijski pluralizam u hrvat-*

skom društvu i Stephena Nikole Bratulice *Sekularizam kao prepreka novoj evangelizaciji*. Svoj doprinos temi koja je naznačena u naslovu zbornika dao je i Josip Blažević problematizirajući *Misijsko i evangelizacijsko poslanje Crkve pred izazovima širenja joge na Zapadu*. Josip Faričić u svome članku pod nazivom *Geografski aspekti kršćanskog misionarskog djelovanja* ocrtava neke geografske vidove misionarskoga djelovanja, a Diana Nenadić-Bilan u članku pod naslovom *Interkulturalizam kao pedagoški izazov* dovodi u korelaciju pedagogiju i evangelizaciju, dok Jerko Valković i Jasna Čurković-Nimac problematiziraju evangelizacijsko djelovanje u kontekstu masovnih medija u članku naslovljenom *Evangelizacijsko djelovanje u doba interneta: izazovi i mogućnosti*.

Tema ovoga zbornika u cjelini i pojedine teme u njemu koje dodiruju različita područja ljudskoga života izniman su doprinos i široj društvenoj akademskoj javnosti upravo zato što su multikonfesionalnost i multikulturalnost obilježja društva u kojem živimo u XXI. stoljeću. Vrlo je malo srodnih tema na hrvatskome jeziku koje bi na tako opširan i cjelovit način pristupili temi iz naslova zbornika, stoga je i to dodatni razlog koji upozorava na važnost i potrebu ovakva tematskoga zbornika radova. Metodologija rada pregledna je i unutar pojedinih radova dosljedna. Teme radova u zborniku metodološki su prikladno postavljene, razvijene i obrađene, nisu preširoke ni preopćenite i ne djeluju konfuzno ni odviše sažeto. Zbornik

je posve jasan i informativan, iznimno dobro raspoređen s obzirom na teme, što doprinosi njegovoj jedinstvenosti i cjelovitosti. Jezik, stil i bibliografija prikladni su. Autori se služe čitateljstvu razumljivim jezikom i jezicima te donose i upoznaju čitatelje s novim i već poznatim bibliografskim jedinicama. Stil pojedinih radova unutar zbornika korespondira s originalnošću i stilom samih autora, pri čemu se ništa ne oduzima od jedinstvenosti i cjelovitosti stila samoga zbornika.

Na koncu, možemo se složiti da zbornik radova *Misijsko i evangelizacijsko poslanje Crkve u suvremenom multikulturalnom i multikonfesionalnom društvu* stavlja pred nas niz aktualnih tema kojima se pristupilo pod različitim vidovima. Svi ti vidovi daju svoj znanstveni i stručni doprinos razumijevanju misijskoga i evangelizacijskoga poslanja Crkve u suvremenom multikulturalnom i multikonfesionalnom društvu. Znanstveni doprinos zbornika sastoji se u tome što autori kroz radove sadr-

žane u njemu, iz različitih perspektiva, znanstvenoga i akademskoga područja djelovanja te iz različitih dijelova svijeta, donose znanstvene spoznaje, vlastite stavove i promišljanja o glavnoj temi naznačenoj u naslovu. Zbog toga držimo da je znanstveni doprinos ovoga zbornika izuzetno važan i prepoznatljiv te da će kao takav doprinijeti akademskoj i široj zajednici koja se kani baviti tim i sličnim pitanjima.

Ovo djelo bit će korisno znanstveno i stručno štivo studentima teologije, katehetike i pedagogije te teolozima koji se bave dubljim proučavanjem tih tema, kao i pastoralnim djelatnicima koji u uvijek promjenjivim okolnostima nastoje prenositi nepromjenjiv sadržaj vjere. Nema sumnje da će teme zbornika poslužiti i sociolozima koji će se baviti npr. postsekularnim društvom i religijskim pluralizmom u Hrvatskoj, kao i pedagozima koji će se baviti npr. interkulturalizmom kao pedagoškim izazovom.

Hrvoje Kalem